

Socialdepartementet
103 33 STOCKHOLM

Regeringsuppdrag att ta fram ett underlag till en handlingsplan om goda matvanor och ökad fysisk aktivitet

Nämnden för offentlig upphandling (NOU) utövar, med stöd av 7 kap. 9 § lagen (1992:1528) om offentlig upphandling (LOU), tillsyn över den offentliga upphandlingen.

NOU begränsar sitt yttrande till de frågor som har beröring med offentlig upphandling.

Statens folkhälsoinstitut och Livsmedelsverket, som fått regeringens uppdrag att ta fram ett underlag till en handlingsplan om goda matvanor och ökad fysisk aktivitet, uppger att handlingsplaner ofta utgår från ett arenaperspektiv och att den vanligaste av dessa är skolan. Andra arenor som uppges vara framträdande är bl.a. hälso- och sjukvård, utbildning och närmiljö.

NOU vill härvid påpeka att offentlig verksamhet omfattas av LOU och att det därför är angeläget att god upphandlingskompetens knyts till utarbetandet av planen. Detta är särskilt relevant med tanke på att uppdragstagarna anger att insatserna i en handlingsplan bör utformas på ett sätt som medför att de kan omsättas i praktiken. (Sid. 59.)

Bestämmelserna i LOU skall tolkas mot bakgrund av EG-rättens grundläggande rättsprinciper. Det gäller särskilt principen om fri rörlighet för varor, principen om etableringsfrihet och principen om frihet att tillhandahålla tjänster samt de principer som följer av dessa, t.ex. likabehandlingsprincipen, principen om icke-diskriminering, principen om ömsesidigt erkännande, proportionalitetsprincipen och transparensprincipen.

I underlaget till handlingsplan anges i insats 17 att "I all upphandling av måltidsverksamhet för patienter, personal och besökare på restauranger, kafeterior, automater och kiosker och motsvarande bör ställas krav på att hälsosamma mellanmål och nyckelhålmärkta måltider ska överväga i det totala utbudet." NOU önskar uppmärksamma upphandlande enheter på att,

Charlotte Brunlid

om krav ställs på hur t.ex. kafeteri verksamhet skall drivas i dess lokaler, sådana krav kan komma att medföra att verksamheten bör upphandlas enligt LOU. NOU har tidigare i NOU info 1996, sid. 54 f. (angående ärende 1996/0212-26) uppgett att ”[j]u fler tjänster som utförs åt uppdragsgivaren och ju mer uppdragsgivaren styr hyresgästens verksamhet i den uthyrda byggnaden desto mer talar enligt NOU:s mening för att avtalet skall betraktas som ett avtal om anskaffning av tjänster och föregås av en upphandling enligt LOU.”

NOU anser att det bör förtydligas i formuleringen av insatserna att krav på viss märkning, såsom nyckelhålmärkt mat, inte kan ställas vid offentlig upphandling. Krav vid offentlig upphandling skall formuleras på ett sakligt sätt som inte otillbörligen gynnar eller missgynnar vissa leverantörer, utan medför att leverantörer behandlas lika och på ett icke-diskriminerande sätt. Om således exempelvis en viss mängd eller typ av fett kan anses godtagbar i en viss produktgrupp bör detta anges istället för hänvisning till nyckelhålmärkning.

I underlaget föreslås i insats 36 att kommuner och skolor bör anta en sponsringspolicy för livsmedel. NOU vill erinra kommuner och uppdragstagarna om att LOU kan bli tillämplig vid sponsring. NOU har i ärende 2003/0039-28, på uppdrag av regeringen, utrett under vilka förutsättningar LOU är tillämplig vid sponsring av varor och tjänster till statliga myndigheter.

Beslut om utformningen av detta yttrande har fattats vid nämndsammanträde den 16 juni 2005 i vilket deltog kammarrättslagmannen Lisbeth Edlund, ordförande, kommerserådet Bengt Agild, chefsjuristen Hans Ekman, teknologie doktorn Börje Hed, chefsjuristen Dan Holke, upphandlingschefen Lisbeth Johnson och förbundsjuristen Eva Sveman. Beslut expedieras i enlighet med föredragandens förslag.

NÄMNDEN FÖR OFFENTLIG UPPHANDLING

Charlotte Brunlid